

BÆREKRAFTSRAPPORT 2022



Statsbyggs historie strekker seg tilbake til 1816. Da ble det ved kongelig resolusjon oppnevnt en bygningskyndig konsulent for de offentlige bygninger i og omkring Christiania. Det var bergråd Christian Collett som hadde denne stillingen fram til 1833.





**Statsbygg forvalter
eiendommer over hele
Norge og i 52 andre land.**

Gamlehaugen,
Bergen

Foto: Trond
Isaksen



INNHold

1 Bærekraft skal være styrende for Statsbygg.....	6
2 Vesentlighetsanalyse.....	12
3 Årets aktiviteter og resultater	14
Ta hensyn til klimaendringer.....	17
Redusere klimabelastning	19
Redusere naturbelastning.....	21
Energieffektivisering.....	23
Tilrettelegge for lav ressursbruk	25
Bidra til sirkulærøkonomi	27
Sikre et trygt arbeidsmiljø	29
Utvikle riktig kompetanse.....	31
Menneskerettigheter ivaretas i hele verdikjeden	33
Hensyn til lokalsamfunn	35
Åpen og etisk styring	37
Anskaffelser som bærekraftig virkemiddel	39
4 GRI-indeks	42

Utøyakaia, Hole
kommune

Foto: Hans
Fredrik
Asbjørnsen



BÆREKRAFT SKAL VÆRE STYRENDE FOR STATSBYGG

1



Livsvitenskaps-
bygget, Oslo

Foto: Hans
Fredrik
Asbjørnsen

Saemien Sijte,
Snåsa

Foto: Trond
Isaksen





Statsbygg har jobbet med flere bærekraftstemaer i mange tiår, fra klimagassutslipp og seriøsitet til etisk handel og energieffektivisering. I år er derimot første gang vi legger frem en bærekraftsrapport der vi tar et helhetlig blikk på bærekraftsparaplyen – klima og miljø, sosiale forhold og styring og økonomi – for å rapportere hvordan Statsbygg ivaretar alle bærekraftstemaer der vi har påvirkning.

Fra og med 2022 bruker vi den internasjonale standarden «GRI» for å rigge virksomheten, styre arbeidet med bærekraft og rapportere vår innsats. I stedet for å løfte enkeltområder, skal vi nå kartlegge, vurdere og iverksette tiltak som sikrer tilstrekkelig fremdrift på alle vesentlige bærekraftstemaer hvor vi kan hente størst gevinst.

I 2022 spisset vi vårt strategiarbeid, for å sikre at vi når våre viktigste ambisjoner. Vi løftet de viktigste tiltaksområdene der vi skal prioritere ressurser, innsats og ekstraordinært forbedringsarbeid. Blant de prioriterte tiltaksområdene er klima og forbedring av anskaffelsesfunksjonen. Det er fordi vi ser et tydelig behov for å få klimaavtrykket vårt ytterligere ned, og at vi må bruke innkjøpsmakten vår til å dra hele BAE-næringen i Norge i en mer bærekraftig retning.

Det var ikke mangel på nye utfordringer for arbeid med bærekraft i 2022. Krig i Ukraina, krisen i det europeiske energimarkedet og høy prisstigning skapte usikkerhet for bedrifter og familier. Og verdens eksperter rapporterte nok en gang at vi ikke er i rute med omstillingen til et lavutslippssamfunn. Utfordringene bremser ikke våre ambisjoner eller endrer vårt samfunnsansvar, men maner til økt innsats.

Bærekraftsrapporten er ikke et dokument som vi leverer fra oss en gang i året. Rapporten gir oss styring og retning, og skal brukes kontinuerlig i vårt arbeid mot en mer bærekraftig virksomhet. Rapporten viser mange resultater. Mange er vi stolte av. Andre viser rom for forbedringer. Den gir en samlet oversikt over hvordan vi jobber med bærekraft. For bærekraft skal være styrende for Statsbygg.

Oslo, 28. februar 2023



Harald Vaagaasar Nikolaisen
administrerende direktør

Formål og innhold

Formålet med denne rapporten er å presentere Statsbyggs resultater fra aktiviteter i 2022 med størst påvirkning på bærekraftsområdet. Bærekraft står sentralt og er en viktig del av Statsbyggs styrende dokumenter, føringer og krav. Det inkluderer tildelingsbrevet fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), Statsbyggs egen strategi, regjeringens strategi for bygg og eiendom i statlig sivil sektor og FNs bærekraftsmål.

Statsbygg har en lang tradisjon for å ivareta enkelte bærekraftstemaer i vårt arbeid og ambisjoner som rådgiver, byggherre og eiendomsforvalter for statlige bygg og eiendommer. Energieffektivisering, seriøsitet og etisk handel, klimagassutslipp og lærlinger er bare noen av de områdene som Statsbygg har jobbet med i flere år. Statsbygg har tidligere rapportert på disse i forskjellige kanaler. 2022 er det første året der Statsbygg samlet presenterer hvordan våre oppdrag og leveranser påvirker bærekraftsområdene gjennom å sammenstille bærekraftstemaene på en helhetlig og koordinert måte. Analysen og rapporteringen er utarbeidet i tråd med rapporteringsstandarden Global Reporting Initiative (GRI).

Statsbyggs Bærekraftsrapport 2022 har fire kapitler. Kapittel en viser hvordan bærekraft er omtalt i noen av våre viktigste styrende dokumenter, føringer og krav. Kapittel to viser Statsbyggs vesentlighetsanalyse som forklarer hvordan Statsbyggs virksomhet treffer alle bærekraftstemaer og hvilke som er vesentlige for våre oppdrag og leveranser. Kapittel tre utdyper årets resultater og aktiviteter med vekt på temaene som ble identifisert som vesentlig i kapittel to. Kapittel fire inneholder en indeks av utvalgte og vesentlige indikatorer fra GRI.

Statsbygg strategi 2021-2025

Statsbyggs strategi gjelder fra 2021 til 2025. Strategien har fem hovedmål som vises i figur 1.1. Hvert mål inneholder fire delmål, hvor hvert delmål består av en ambisjon for slutten av strategiperioden og årlige milepæler som skal legge til rette for at Statsbygg kommer i mål.

FIGUR 1.1 Hovedmål i Statsbyggs strategi 2021-2025



Bærekraft inngår i alle målene våre der enkelte bærekraftstemaer treffes av ulike deler av strategien. Bærekraft er omtalt spesielt i mål tre; Statsbygg leverer bærekraftige løsninger. Målet handler mest om klima- og miljødimensjonen av bærekraft. Strategien ivaretar også sosiale forhold og økonomisk bærekraft. Mål ett og fem setter viktige temaer under sosiale forhold på dagsorden og mål to ivaretar temaer om økonomisk bærekraft. Mål fire bygger på alle bærekraftstemaer. Ved å sette hovedmålene i strategien er bærekraft en integrert del av arbeidet vårt både i daglig driftsoppgaver og arbeid med utvikling av virksomheten.

Strategi for bygg- og eiendom i statleg sivil sektor

Kommunal- og distriktsdepartementets strategi for “*Ei berekraftig, kostnadseffektiv og samordna bygg- og eiendomsforvaltning - Strategi for bygg og eiendom i statleg sivil sektor*”, er et resultat av utstrakt samarbeid mellom departementene og Statsbygg, og inkluderer også innspill fra private aktører. Strategien inneholder ambisjoner og tiltak innen følgende fagområder:

- Kostnadseffektivitet i et samfunnsperspektiv
- Klima, miljø og energi
- Lokalisering
- Kulturmiljø
- Seriositet
- Utvikling av bygg- og eiendomsnæringen

Strategien gjelder statens bygg- og eiendomsportefølje i tillegg til statlige lokaler som er leid i det private markedet, og det understrekes at bærekraft skal være retningsgivende for alle fagområder i strategien. Statsbygg vil tilrettelegge for at aktuelle ambisjoner og tiltak som gjelder Statsbyggs vesentlige bærekraftstemaer bli gjennomført.

FNs bærekraftsmål

Verdens ledere ble enige om de 17 bærekraftsmålene for bærekraftig utvikling i 2015. I 2020 vurderte Statsbygg hvilke mål som var mest relevante for sin virksomhet. Disse vises i figur 1.2.

FIGUR 1.2 Bærekraftsmålene der Statsbygg bidrar mest



I 2022 la FNs klimapanel frem sin sjette hovedrapport som underbygger hvorfor bærekraft har blitt enda viktigere siden 2015. Verden står overfor en klimakrise og en naturkrise. På COP27 i Sharm el-Sheikh var budskapet alvorlig. Klimaendringer oppleves av flere og kommer raskere enn ventet. Gapet mellom FNs ambisjoner og globale klimamål er stort. I desember ble verdens første naturavtale vedtatt i Montreal. Samtidig er det økende utfordringer med å levere på sosial og økonomisk bærekraft. Statsbygg tar funnene fra FN på alvor og forplikter seg til å jobbe kontinuerlig for å bidra til FNs bærekraftsmål og løsninger på krisene verden står i.

Høgskulen på
Vestlandet,
Bergen

Foto: Hans
Fredrik
Asbjørnsen



VESENTLIGHETSANALYSE

2



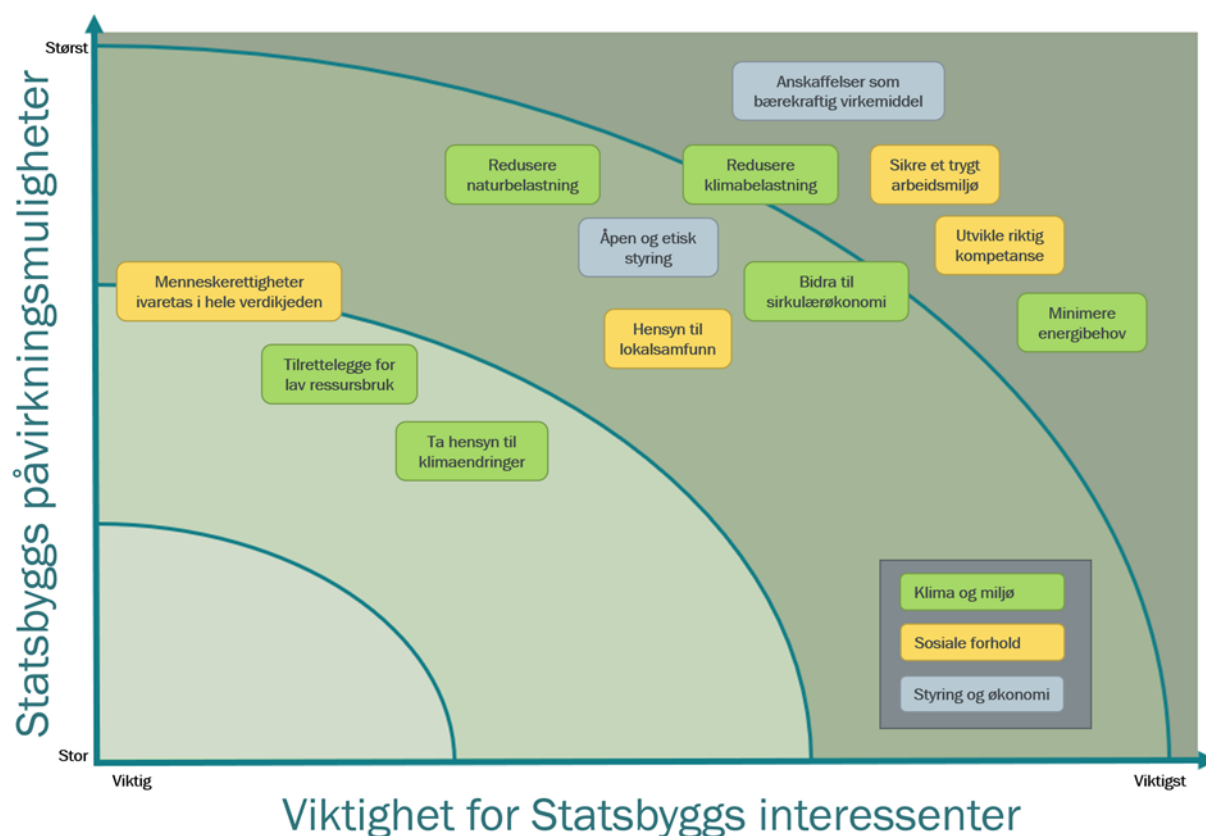
Åna fengsel, Hå
kommune

Foto: Hans
Fredrik
Asbjørnsen

Hva er vesentlig for Statsbyggs arbeid innen bærekraft?

Vesentlighetsanalysen er fundamentet for vårt arbeid med bærekraft. Analysen er et verktøy som hjelper oss å vurdere hvor vi i størst grad kan bidra positivt til samfunnsutviklingen, og samtidig understøtter vår langsiktige verdiskapning. Som statens rådgiver i bygge- og eiendomssaker, byggherre for statlige byggprosjekter og eiendomsforvalter og eiendomsutvikler, har Statsbygg mange interessenter som inkluderer blant andre våre ansatte, oppdragsgivere og leietakere, brukere av bygg og eiendom i statens eiendomsportefølje, politikere, aktører i BAE-næring, sektorene våre, forskningsmiljøer, våre internasjonale partnere og alle borgere i det norske samfunnet. En omfattende interessentdialog var ikke praktisk å gjennomføre. En tverrfaglig arbeidsgruppe i Statsbygg har utformet vesentlighetsanalysen basert på flere datakilder og kommunikasjonskanaler som Statsbygg har tilgang på. Analysen ble deretter videreutviklet av Statsbyggs ledelse. Den består av vesentlighetsmatrise og underliggende bærekraftstemaer.

FIGUR 2.1 Statsbyggs vesentlighetsmatrise



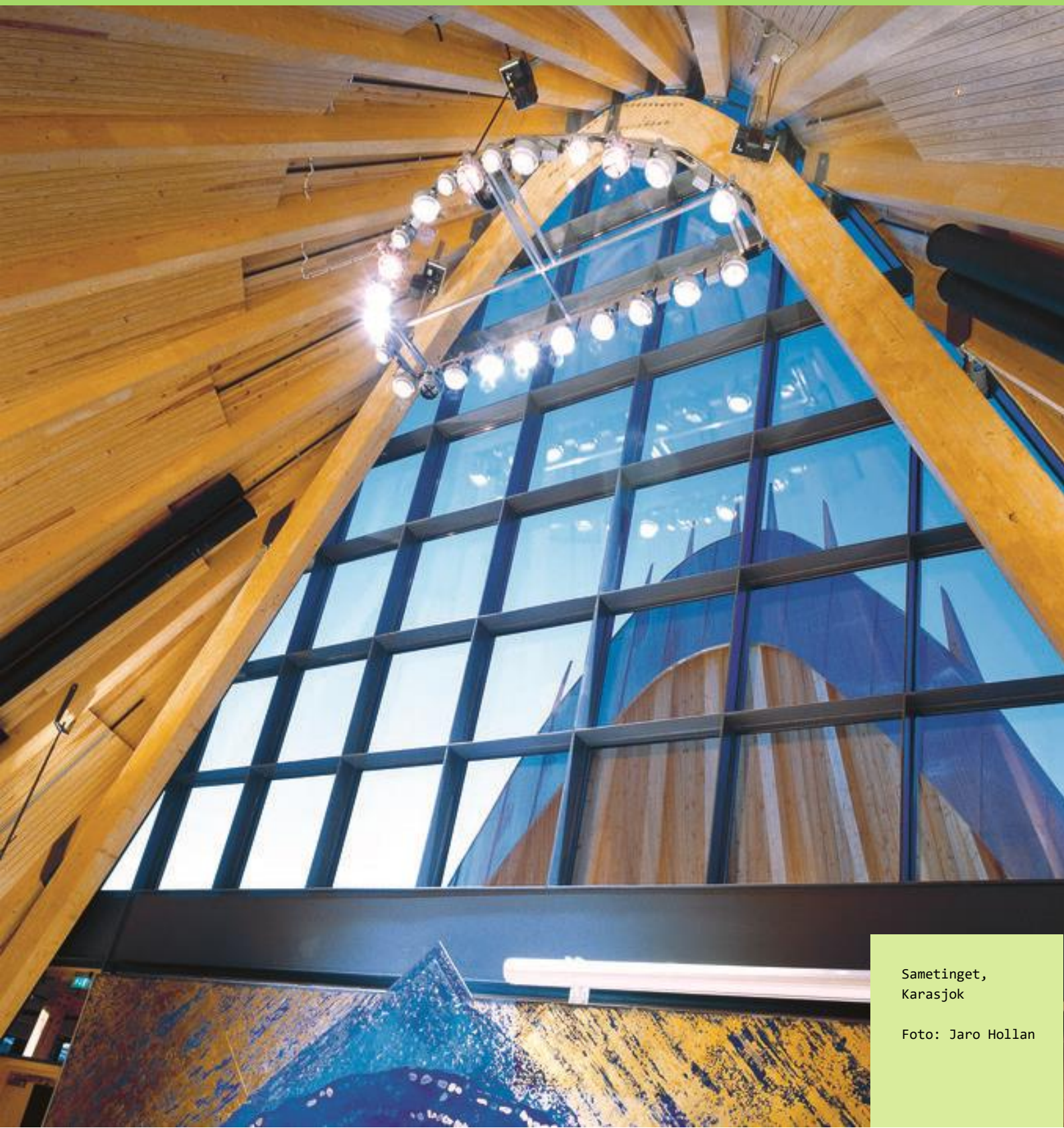
Global Reporting Initiative (GRI)



GRI er den mest kjente internasjonalt standard for bærekraftsrapportering i virksomheter. Formålet med GRI-standardene er å skape et felles språk for virksomheter og virksomhetens interessegrupper, hvor de økonomiske, miljømessige og sosiale konsekvensene av virksomhetenes drift kan kommuniseres og forstås.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

3



Sametinget,
Karasjok

Foto: Jaro Hollan

Nasjonal-
biblioteket i
Rana, Mo i Rana

Foto: Hans
Fredrik
Asbjørnsen



Kapitlet oppsummerer aktivitetene og resultatene fra årets arbeid innenfor Statsbyggs vesentlige bærekraftstemaer. Formålet med kapitlet er å vise hvordan Statsbygg påvirker og jobber med hvert bærekraftstema, konkrete tiltak og resultater i 2022.

Statsbyggs vesentlige bærekraftstemaer	
Klima og miljø	
Ta hensyn til klimaendringer	
Redusere klimabelastning	
Redusere naturbelastning	
Energieffektivisering	
Tilrettelegge for lav ressursbruk	
Bidra til sirkulærøkonomi	
Sosiale forhold	
Sikre et trygt arbeidsmiljø	
Utvikle riktig kompetanse	
Menneskerettigheter ivaretas i hele verdikjeden	
Hensyn til lokalsamfunn	
Styring og økonomi	
Åpen og etisk styring	
Anskaffelser som bærekraftig virkemiddel	

HELHETLIG BÆREKRAFT

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. Helhetlig bærekraft består av tre dimensjoner: klima og miljø, sosiale forhold og styring og økonomi.



Informasjon om resultater: Avgrensning av indikatorer er basert på vesentlighetsanalyser og der resultater gir mest betydning. Resultatene innen bærekraftstemaer om klima og miljø i byggeprosjektene gjelder kun nybygg og totalrehabiliteringer med styringsramme over 50 mill. kroner som var under bygging i løpet av rapporteringsåret, med unntak av der det er omtalt noe annet. Resultatene innen bærekraftstemaer om klima og miljø i eiendomsporteføljen gjelder kun eiendommer i fastlands-Norge og på Svalbard, med unntak av der det er omtalt noe annet. Alle aktuelle byggeprosjekter og eiendommer er omfattet i resultatene om bærekraftstemaer om sosiale forhold og styring og økonomi.

TA HENSYN TIL KLIMAENDRINGER

Statsbygg har et ansvar for å forebygge klimarelaterte skader og minimere økonomisk påvirkning av klimaendringer på statlig eiendom. Det innebærer å planlegge for fremtidens klimaforhold i våre oppdrag.

Mest aktuelle
bærekraftsmål

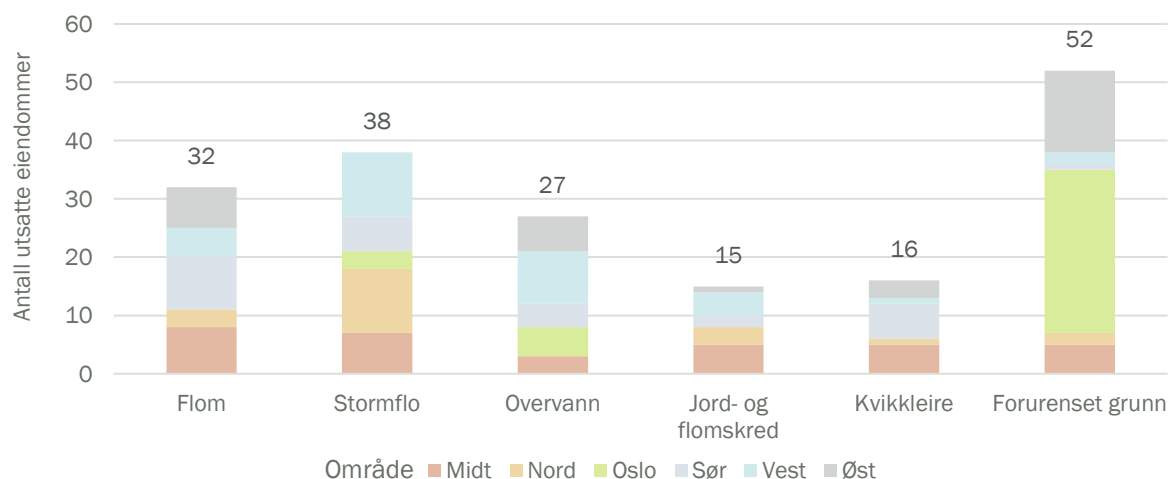


KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
Antall eiendommer utsatt for naturrisiko	141	
Andel riktig anbefalt nylokalisering etter kriterier for bærekraftig steds- og byutvikling	100 %	
Økonomiske implikasjoner av klimaendringer	Se tekst	201-2

Klimarisiko på eksisterende eiendommer

Klimaendringene vi står overfor skaper utfordringer for eiendomsmassen. Dette krever tiltak og tilpasset vedlikehold som hindrer alvorlige klimarelaterte skader. Det er derfor viktig å ha god oversikt over risiko og sårbarhet, samt analysere behov og legge planer for nødvendige tiltak. I 2021 ble det utarbeidet en rapport som viser hvilke av Statsbyggs eiendommer som er utsatt, eller med viss sannsynlighet kan bli utsatt for, klima og naturhendelser. Rapporten oppsummerer kartlegging av eiendommer på Svalbard og fastlands-Norge, dvs. rundt 400 eiendommer. Vurdering av konsekvenser og tiltaksbehov ivaretas ved at det gjennomføres risiko- og sårbarhetsanalyse på Statsbyggs eiendommer. Tema som skal vurderes er flom, stormflo, overvann, jord- og flomskred, kvikkleire, forurenset grunn og råte. Basert på risikovurderingen blir det iverksatt tiltak der nytteverdien overstiger kostnaden.

FIGUR 3.1 Antall eiendommer som er identifisert som utsatt for natur- og klimapåvirkning, fordelt pr. type naturhendelse og område



Klimarisiko ved nybygg og ved nylokalisering

I oppdrag der nylokalisering av statlige virksomheter inngår bruker Statsbygg et sett av retningslinjer og kriterier i arbeidet med å finne frem til egnede tomter, herunder virksomhetens behov, statlige planretningslinjer og stedlige forhold. Klimaendringer påvirker stedlige forhold som for eksempel grunnforhold, ras- og flomfare. For noen tomter er dette ekskluderende og for andre forhold som kan håndteres ved tiltak.

KLIMA 2050: HVORDAN STATSBYGG TAR I BRUK NY FORSKNING OM KLIMAENDRING



Statsbygg har vært partner i Klima2050, et forskningssenter innenfor rammene av senter for forskningsbasert innovasjon (SFI), som ble formelt avsluttet i 2022. Formålet med programmet har vært å utvikle kunnskap og løsninger for å redusere klimarisiko for det bygde miljøet, bygninger og infrastruktur.

Statsbyggs involvering i programmet har vært knyttet til å bidra til at byggebransjen finner fram til løsninger og metoder som er effektive for å redusere klimarisiko og gjennom det sikre tilstrekkelig klimatilpasning i nye bygninger som oppføres og på eksisterende eiendommer. Gjennom programmet har det vært utviklet metoder og løsninger som i stor grad treffer Statsbyggs behov slik som fugeløsninger og monteringsmetoder for fasadekledninger på eiendommer langs Norskekysten.

Økonomiske Implikasjoner av klimaendringer

Vurderinger av økonomisk risiko er en sentral del av Statsbyggs rammeverk for helhetlig risikostyring. Mer info om risikostyring finnes under temaet «Åpen og etisk styring».

Klimaendringer er en risikofaktor som kan innebære fremtidige økonomiske konsekvenser både knyttet til inntekter og til kostnader.

Statsbygg forventer at klimaendringer vil ha mindre påvirkning på inntektsbildet. Dette fordi Statsbyggs inntekter i hovedsak kommer fra utleie av formålsbygg til statlige leietakere, hvor det er lange kontraktstider for leiekontraktene. Klimaendringer er ikke forventet å ha stor påvirkning på behov for fremtidige formålsbygg og lokaler til statlige leietakere. Der klimaendringer gjør Statsbyggs eiendommer mindre attraktive enn lokaler i det private markedet kan det ha konsekvenser for inntektsbildet på sikt.

Når det gjelder kostnadsbildet, er det større økonomisk risiko. Klimaendringer forårsaker både større og hyppigere naturhendelser. Det krever økte investeringskostnader på forebyggende tiltak eller reparering i etterkant av naturskader. Investering i forebyggende tiltak er godt dokumentert som kostnadseffektive og samfunnsøkonomisk lønnsomme sammenlignet med reparasjoner av skader i ettertid. Kostnadene av å reparere skade i ettertid kan kreve nedskrivninger og rehabiliteringskostnader, og de kan oppstå som akutte og dermed dyrere.

REDUSERE KLIMABELASTNING

Verden står foran en klimakrise. Statsbygg har ambisjon om å redusere sine klimagassutslipp med 30 % innen 2025 sammenlignet med 2020.

Mest aktuelle
bærekraftsmål

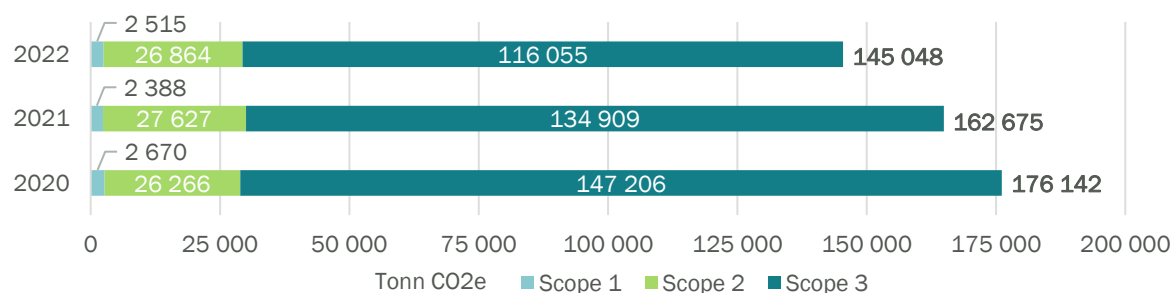


KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
Statsbyggs klimagassregnskap inkl. Scope 1, 2 og 3 ¹	145 048 tonn CO ₂ e	305-1, 305-2 og 305-3
Klimagassutslipp per m ² per år fra byggematerialer ²	9,37 kg CO ₂ e/m ² /år	
Utslipp per m ² fra energibruk i eiendomsporteføljen	5,70 kg CO ₂ e/m ²	
Prosentvis besparelse i utslipp per m ² fra energibruk fra leie i markedet	40 %	

Klimagassregnskap som strategisk styringsverktøy

Statsbygg utarbeider årlig et klimagassregnskap for hele virksomheten i henhold til Greenhouse Gas Protokoll-metodikken for alle scopene. Klimagassregnskapet brukes aktivt for å sikre at Statsbygg iverksetter riktige tiltak for å redusere klimabelastningen i tråd med klimamålene som er satt for virksomheten. I 2022 ble det utarbeidet prognoser for klimagassutslipp frem til 2025. Disse resultatene visste en reduksjon av klimagassutslipp på 17 prosent i 2025 sammenlignet med 2020-nivå. Statsbyggs ambisjon er 30 prosent. Dette er ambisiøst siden aktivitetsnivået er forventet å øke i denne perioden. Det ble fulgt opp med en kartlegging av mulige tiltaksområder for å øke klimagassreduksjonen tilstrekkelig for å realisere Statsbyggs ambisjonsnivå i 2025. Deretter valgt vi ut fem prioriterte tiltaksområder for å utvikle konkrete utslippsreduserende tiltak. Statsbyggs klimagassregnskap ble redusert med 10,8 prosent. i 2022. Hovedårsaken til det var at både Campus Ås og Nytt nasjonalmuseum ble ferdigstilt i 2021, og utslippene fra produksjon av materialer og byggeplassdrift til pågående prosjekter ble med det lavere i 2022.

FIGUR 3.2 Klimagassregnskap til Statsbyggs virksomhet i periode 2020-2022



¹ Inkl. klimagassutslipp fra alle byggeprosjekter (over og under 50 mill. kroner) og alle eiendommer (fastlands Norge, Svalbard, Antarktis og utlandseiendommer).

² Byggeprosjekter med styringsramme over 50 mill. kroner inngår i beregningen.

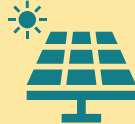
KLIMAPLAN 2025: VEIEN MOT Å NÅ STATSBYGGS KLIMAAMBISJON

Klimaplan2025 omfatter tiltaksområdene der potensialet for å utvikle nye konkrete utslippsreducerende tiltak anses for å være gode. Prosjektet har utarbeidet rundt 40 nye tiltak som skal iverksettes fra og med 2023 på tvers av følgende tiltaksområder og skal sikre at Statsbygg klarer å møte Statsbyggs klimaambisjon i 2025.

Tiltaksområdene er:



Byggematerialer
og byggeplass



Lokal fornybar
energiproduksjon
(utland)



Energi-
effektivisering
(fastland)



Kjøp og salg av
eiendom

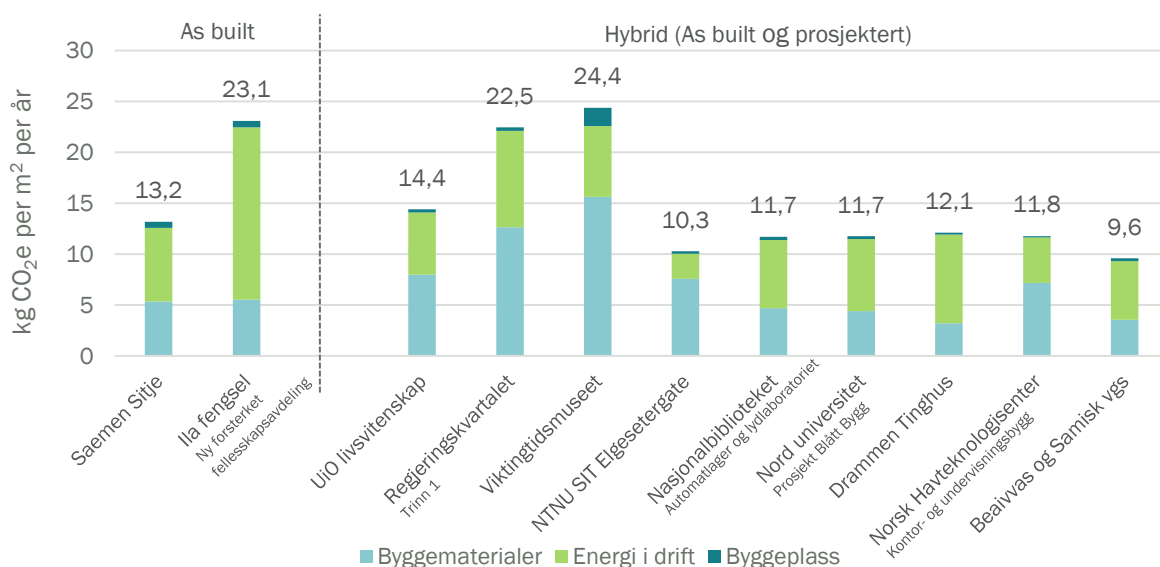


Innkjøp og
anskaffelser

Byggeprosjektene står for nær halvparten av Statsbyggs totale klimagassutslipp

I 2022 kom 44 prosent av Statsbyggs klimagassutslipp fra byggeprosjekter. Dette inkluderer alle byggeprosjekter i Statsbygg – fra prosjektene er opprettet til ferdigstillelse. Fra byggeprosjektene inngår de årlige utslippsbidragene som oppstår mens bygget oppføres, det vil si utslipp fra produksjon av byggematerialer til bygningen og utslipp fra maskiner og utstyr på byggeplassen. I tillegg inngår utslipp fra tjenester som benyttes for å oppføre bygningen, både prosjekterings- og konsulenttjenester. Klimagassutslipp som oppstår på et senere tidspunkt i livsløpet til bygningen, slik som klimagassutslipp fra energi til drift av bygningen, og utslipp fra transport av ansatte og besøkende til og fra bygningen inngår ikke i klimagassutslippene i regnskapet. Disse utslippene inngår imidlertid i klimakrav i kontraktene til det enkelte byggeprosjekt, som planlegges og bygges innenfor et krav til maksimale klimagassutslipp både for utslipp som oppstår her og nå og i driftstiden til bygget.

FIGUR 3.3 Klimagassutslipp i prosjektene (kg per m² per år), fordelt pr. prosjekt og utslippskilde



REDUSERE NATURBELASTNING

Verden står i en naturkrise. Som byggherre og eiendomsforvalter med en svært stor portefølje, må Statsbygg ta ansvar for at vår aktivitet ikke medfører tap av natur. Like viktig er det å øke naturmangfoldsverdiene.

Mest aktuelle
bærekraftsmål



KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
Planlagt endring i natur-, grønt- og matproduksjons arealer ved nylokalisering	Økning på 3 104 m ²	
Antall registrerte rødlistearter	693	304-4

Naturmangfoldsverdier i eiendomsporteføljen

På de 166 eiendommene der Statsbygg har kartlagt naturmangfold er det registrert 693 rødlistearter, hvorav 675 er sterkt truet, elleve er sårbare og syv er nær truet. Dette er arter som tas vare på ved å tilpasse skjøtselen. Av de kartlagte rødlisteartene utgjør alm 36 prosent og ask 61 prosent og disse utgjør samtlige arter i kategorien sterkt truet. Foreløpig er det ganske mange trær av disse artene, men de er begge i sterk nedgang, hovedsakelig pga. sopp og sykdom. På Statsbyggs eiendommer utpekes ask og alm, i tillegg til andre større løvtrær, til såkalte livsløpstrær. Dette innebærer at trærne ikke skal felles og at stammen skal bli stående dersom treet dør. Slik stående død ved har en viktig funksjon som levested for særlig insekter og sopp.

På de 166 kartlagte eiendommene ble det registrert over 4 000 forekomster av fremmede arter med økologisk risiko. Ifølge FNs naturpanel er fremmede arter som utkonkurrerer lokale arter, den femte største trusselen mot naturmangfold. I 2023 skal Statsbygg vurdere en strategi for både bekjempning av fremmede arter, og beskyttelse og restaurering av habitater (GRI 304-3).

POLLINATORVENNLIG PARK RUNDT EIDSVOLLSBYGNINGEN

Økologiske prinsipper ligger til grunn for skjøtselen av parken rundt Eidsvollsbygningen, der det bl.a. kun brukes naturgjødsel og ingen sprøyte-midler. Blomster og trær er plantet på en måte som sørger for pollinering fra mai til oktober. Med mange ulike planter som er pollinerende gjennom hele sesongen, trenger vi bier og andre insekter for å skape økologisk balanse. I parken står det fire bikuber som produserer mer enn 100 kg honning per år.



STATSBYGG OG SKIFT TIL NATUR



I 2022 ble Statsbygg partner i «Skift til natur», et initiativ fra «Skift – næringslivets klimaledere». Hovedformålet er å bidra til å skape mer natur og biologisk mangfold, bl.a. gjennom kunnskapsinnhenting og erfaringsutveksling. Initiativet har utarbeidet en byøkologisk verktøykasse som en veileder for hvordan vi kan øke mangfoldet i urbane områder. Det pekes på fem konkrete forslag til

hvordan vi kan tilrettelegge for økt mangfold: plante blomstereng, bruke overvann som ressurs, bevare/skape 100-metersskoger, lage spiselige landskap og prioritere prydbepantning med verdi for dyr og insekter.

Naturmangfoldsverdier i prosjektene

Gjennom tidlig fase er naturmiljø og økologi et viktig tema i prosjektutvikling. I den grad det finnes naturverdier som blir berørt, vil dette være et sentralt tema når det planlegges ny bruk av arealer. Dersom disse verdiene er store nok, kan det medføre betydelige restriksjoner for en utbygging. Elementer som inngår i naturverdier er verneområder, sårbare naturtyper, truede arter, økologiske funksjonsområder, geologisk mangfold og økosystemtjenester. Dette vurderes både for selve lokaliteten og som del av landskapet rundt.

Under bygging vil det i miljøoppfølgingsplanen til prosjektet stilles krav til bevaring av naturmangfoldsverdier der det er relevant. Eksempler på slike tiltak kan være å unngå hogst av store gamle trær, skjerme en lokalitet med stort mangfold av ville blomster og unngå anleggsarbeid i hekketid. Tilsvarende vil det i miljøoppfølgingsplanen bli stilt krav om at det gjennomføres tiltak for å øke naturmangfoldsverdiene der det er mulig. Eksempler på slike tiltak kan være å forbedre et skogholt ved å fjerne fremmede arter og plante inn verdifulle løvtrær, sette opp fuglekasser, åpne en lukket bekk eller etablere en ny dam.

KARTLEGGINGSMETODIKK FOR HVERDAGSNATUR I BYGGEPROSJEKTER

Høsten 2022 testet Asplan Viak på oppdrag fra Statsbygg ut en ny metodikk for å differensiere naturmangfoldsverdien av ulike typer hverdagsnatur og vurdere potensial for restaurering og utvikling. Caset for utviklingsprosjektet var tomten til Regjeringskvartalets eksterne kontrollsenter for post og varer i Nordre Follo kommune. En foreløpig beregningsverktøy og veileder ble levert i desember 2022 som vurderes for videre bruk i prosjektporteføljen fremover.

Bilde: Delområdene og typer hverdagsnatur på testtomten.



ENERGIEFFEKTIVISERING

Energi er en knapp ressurs. Statsbygg skal sørge for at den statlige bygningsmassen er energieffektiv og forsynes med fornybar energi.

Mest aktuelle
bærekraftsmål

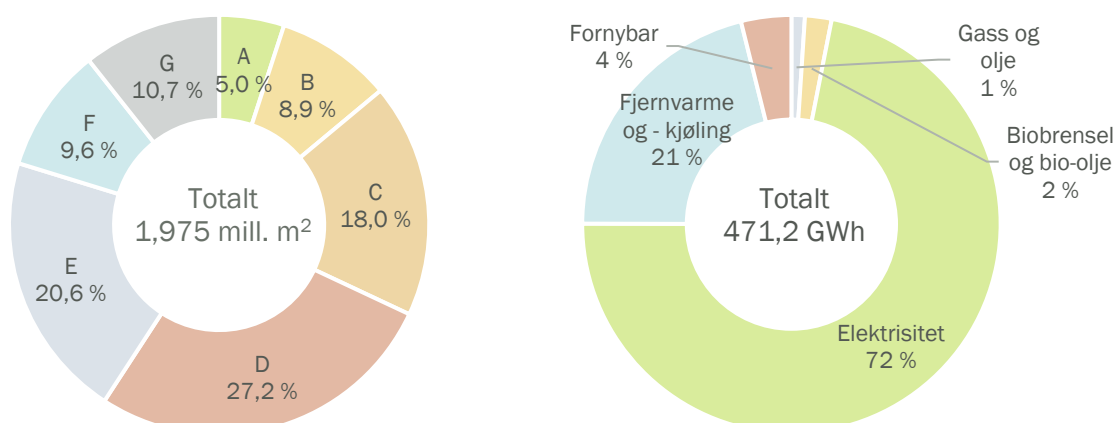


KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
Energibruk per m ² i eiendomsporteføljen	190 kWh/m ²	302-3
Andel av energikartlagt areal med energimerke A eller B	14 %	
Andel energiforbruk fra lokalprodusert fornybar energi i eiendomsporteføljen	4 %	302-1
Andel energiforbruk fra lokalprodusert fornybar energi i byggeprosjektene	15 %	302-1

Energieffektiviseringstiltak i eiendomsporteføljen

Prognosene viser at om få år vil Norge ha et kraftunderskudd. Kraftprisene i 2022 var svært høye. Dette øker behovet for energieffektivisering og økt produksjon av lokal fornybar energi knyttet til statlige bygningsmasse. Gjennom energimerkeforskriften er Statsbygg pålagt å energimerke bygningsmassen. I 2022 er det gjennomført energimerking og energikartlegging av i overkant 40 bygninger. Kartleggingen avdekket rundt 70 lønnsomme energieffektiviseringstiltak, som innstallering av varmepumpe, bytte av gamle ventilasjonsanlegg, solcelleanlegg og driftsoptimalisering. Identifiserte tiltak blir vurdert av Statsbyggs driftspersonell og eiendomssjefer. I budsjettprosesser prioriteres tiltakene basert på lønnsomhet, energibesparelse og strategiske vurderinger. Det forventes at energikartlegginger som utføres mellom 2021 og 2025 vil identifisere lønnsomme tiltak med en investeringskostnad på om lag 500 millioner kroner og samlet energibesparelse opp mot 65 GWh per år.

FIGUR 3.4 Energimerke fordelt på energikarakter og energibruk fordelt på energikilde i eiendomsporteføljen



DRIFTSOPTIMALISERING PÅ ARKITEKTURMUSEET I OSLO

Gjennom bruk av tid, teknisk styringsverktøy og målrettet oppfølging har Statsbygg lyktes med en betydelig reduksjon av energiforbruket til Arkitekturmuseet i 2022. En god forståelse av byggets systemer muliggjorde bedre innregulering og behovsstyring av flere av de mest energikrevende anleggene i bygget, særlig knyttet til oppvarming, ventilasjon og snøsmelting. Totalt var gevinsten av de gjennomførte tiltakene en reduksjon i energiforbruket på 26 prosent fra 2021 til 2022.



Energistandard i nybygg og rehabiliteringsprosjekter

Bygninger som tilføres Statsbyggs portefølje eller som leveres til andre må holde god energistandard for å bidra til å øke energieffektiviteten for den samlede bygningsmassen. I byggeprosjektene stiller Statsbygg krav til en energieffektiv bygningskropp. Ti av tolv store nybyggprosjekter under bygging i 2022 har krav om å realisere minst passivhusnivå. Det innebærer krav som er høyere enn byggt teknisk forskrift til maksimalt oppvarmingsbehov, maksimalt bruk av elektrisitet og fossile brenslere til energiforsyning og bygningsdeler og komponenter som er i henhold til norskstandard. De øvrige to prosjektene må svare til minstekravet som gjelder i TEK17. Statsbygg stiller også krav som utløser lokalprodusert, fornybar energi gjennom 15 prosent av energiforbruket på disse byggene er planlagt fra lokalprodusert fornybar energi som her inkluderer energi fra solceller og produsert energi fra varmepumper.

PROSJEKTERING AV NORGES ARKTISKE UNIVERSITETSMUSEUM



Et nytt museumsbygg i sentrum som skal erstatte dagens lokaler fra 1961 utenfor bykjernen er under prosjektering i Tromsø. Prosjektet er planlagt på nesten nullenerginivå, som innebærer at levert energi skal være mer enn 25 prosent lavere enn beregnet i henhold til passivhusnivå. Den prosjekterte energiløsningen er en effektiv sjøvannsvarmepumpe. Det utredes nå alternativ prosjektløsninger.

TILRETTELEGGE FOR LAV RESSURSBRUK

Bygg og eiendom er ressurskrevende. Statsbygg jobber for å sikre at statens arealbehov dekkes med minst mulig ressursbruk og at vi tilbyr arealeffektive lokaler som ikke øker brukernes ressursbehov.

Mest aktuelle
bærekraftsmål

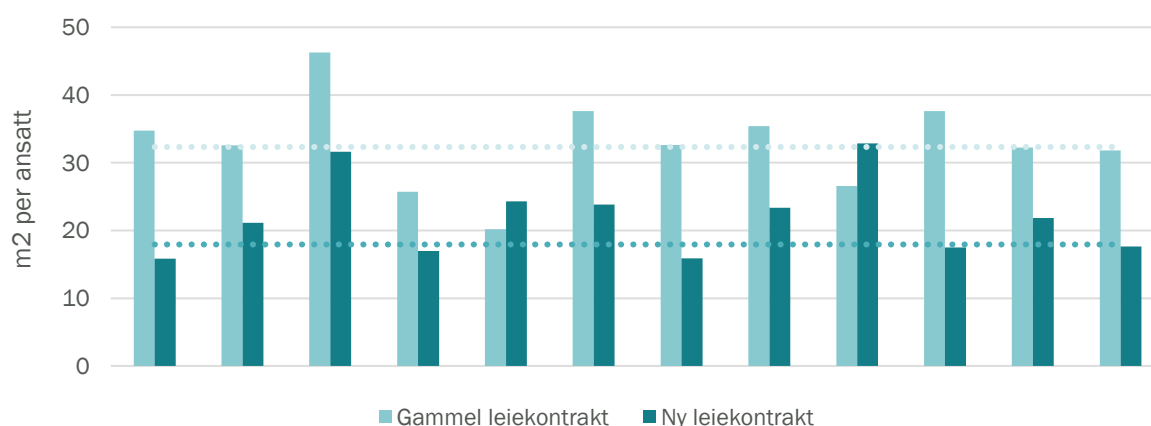


KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
Prosentvis besparelse areal per ansatt der Statsbygg har vært rådgiver (leie i markedet)	44 %	
Sorteringsgrad på byggeplass	95,5 %	306-4 og 306-5
Sorteringsgrad i eiendomsporteføljen	48,2 %	306-4 og 306-5

Arealeffektivitet

Behov for arealutvikling kan oppstå i hele Statsbyggs verdikjede, fra utvikling av nye formålsbygg til lokaler som staten leier i markedet. I formålsbygg er målsetting med arealutvikling å utvikle og forbedre hvordan arealer utformes og benyttes, slik at de både er ressurseffektive og fungerer optimalt for formålet. Mye av arealene i byggene står tomme store deler av dagen mens brukerne er blant annet i møter, på hjemmekontor eller på reise. Arealutvikling handler også om å tilføre funksjonalitet for økt produktivitet og trivsel i virksomhetene og å utnytte byggene våre bedre gjennom sambruk og flerbruk. Smarte og fleksible bygg kan brukes større del av dagen, av flere og til flere formål. Arbeidet med arealutvikling baserer seg på en høy grad av brukerinvolvering og samhandling mellom brukerne og prosjektteamet. Verktøykassen for leie i markedet er også bred og Statsbygg utarbeidet nye kriteriesett i 2022 for syv bærekraftsområder som skal ivaretas i leiesaker, inkludert arealstrategi og dimensjonering.

FIGUR 3.5 Areal besparelse per ansatt der Statsbygg har vært rådgiver for leie i markedet



FREMSYNSPROSESSER SOM VERKTØY FOR AREALUTVIKLING OG -EFFEKTIVISERING



For å sikre at bygg er fremtidsrettede og kan huse virksomheter og deres samfunnsoppdrag i lang tid, gjennomførte Statsbygg en fremsynsprosess som en del av en programmeringsfase for samlokaliseringssprosjektet med Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet i Bergen. Prosessen krevde bred medvirkning fra virksomhetene, kommunen, departement og en rekke andre relevante aktører fra forskning, nærings- og samfunnsliv. Ved å løfte blikket og se mot 2042, 20 år frem i tid, ble det økt fokus på bærekraft og tydeliggjort hvordan både bygget og virksomhetene kan bidra til å redusere ressurs(for)bruk. Fremtidsrettet og helhetlig fremsynsprosesser skal brukes i arealutvikling- og arealeffektiviseringsprosesser i andre byggeprosjekter fremover, særlig store prosjekter med kompleks brukergrupper.

Avfallshåndtering

Statsbyggs virksomhet står for betydelig ressursbruk og avfallsgenerering både ved oppføring av nye bygg og i eiendomsdriften. Det jobbes derfor med tiltak som reduserer avfallsmengden og øker andelen avfall som går til gjenvinning. I tillegg sikres forsvarlig håndtering av avhending av farlig avfall. I de fleste byggeprosjektene stilles det krav til minimum 90 prosent sorteringsgrad på byggeplass. På eksisterende eiendommer legges det til rette for sortering på avfallsstasjoner med beholdere for ulike avfallsfraksjoner. Alle eiendommer registrerer avfallsmengde og sorteringsgrad, som aggregeres og rapporteres på porteføljenivå.

LOKALOMBRUK AV ORGANISK AVFALL PÅ GAMLEHAUGEN

På Gamlehaugen jobber vi etter prinsippet om at ingen ting av det organiske avfallet som oppstår i parken skal fraktes ut, men ombrukes på eiendommen. I 2022 er store mengder kvist fra beskjæring av trær og hekker lagt opp i en spiralform, til glede for både mennesker og dyr. Kvistspiralen er så pent laget at den kan sees på som en slags «land art», mens små dyr som f.eks. pinnsvin kan finne gjemmesteder mellom kvistene. I tillegg vil det være insekter og sopp som kan leve på treverket. Etter hvert vil kvistene rånne helt og kan da tilføres plantejord som verdifullt organisk gjødsel.



BIDRA TIL SIRKULÆRØKONOMI

Statsbygg skal være en pådriver i omstillingen til sirkulærøkonomi. Staten skal unytte eksisterende bygg fremfor å bygg nytt og skal ombruke byggematerialer der det er formålstjenlig.

Mest aktuelle
bærekraftsmål



KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
Andel prosjekter der gjenbruk av eksisterende bygg helt eller delvis er en del av anbefalingen	75 % (6 av 8 prosjekter)	
Andel rehabilitering av totalt areal i prosjektene	10,2 %	
Andel forvaltede m ² uten leieinntekter	1,7 %	
Antall gjennomførte ombrukskartlegginger	5 utført (4 pågår)	

Sirkulære byggeprosjekter

Statsbygg jobber for å sette arbeidet med å identifisere ombrukbare bygningskomponenter i system. Alle rehabilitering- og rivingsprosjekter skal gjennomføre en screening for å vurdere om de eksisterende byggene skal gjennom en ombrukskartlegging. I 2022 ble det gjennomført fem fullstendige ombrukskartlegginger, og fire ble igangsatt, men ikke ferdigstilt innen utgangen av 2022. Ombrukskartleggingene førte både til at det ble stilt krav til ombruk i rehabiliteringsprosjektene som ble kartlagt, samt at noen brukte bygningskomponenter er gitt bort eller solgt til andre. Statsbygg har i liten grad kjøpt brukte bygningskomponenter fra andre aktører. Statsbygg har i 2022 ikke prioritert å utarbeide et system for å kunne utarbeide samlede oversikter over kjøp og salg av brukte bygningskomponenter eller kjøp av resirkulerte materialer (GRI 301-1 og -2). Dette vil det bli jobbet mer med i 2023. I byggeprosjekter har Statsbygg flere krav til at materialer skal ha høy andel av resirkulerte råvarer. Av 20 708 registrerte produkter i byggeprosjektene, har 6,7 prosent miljødokumentasjon og mindre enn 0,1 prosent har avvik for helse og miljøskadelige stoffer og emisjoner. Det er henholdsvis en økning på 2,1 prosent, og nedgang på 0,3 prosentpoeng.

SIRKULÆR RESSURSSENTRAL I OSLO

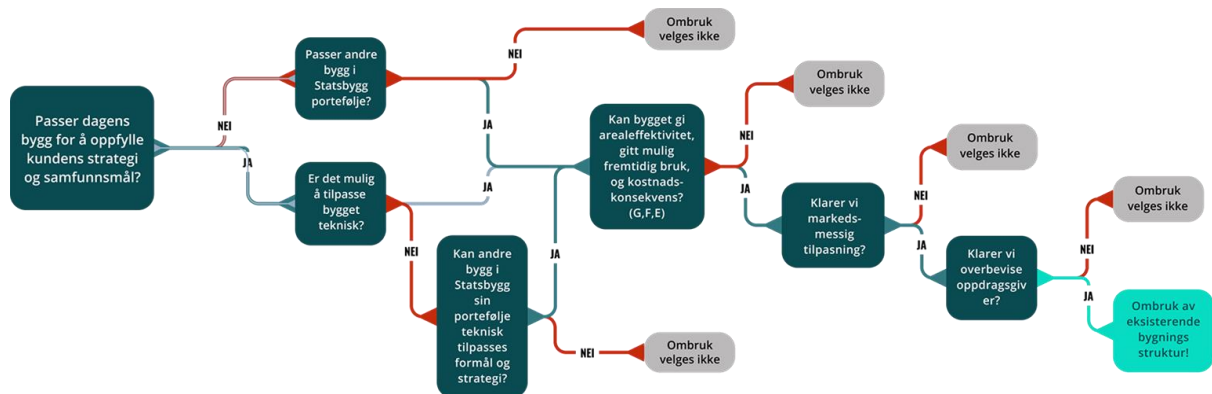
Statsbygg har bidratt til å etablere sirkulær ressursentral i Oslo, en omsetningsarena og mellomlager for brukte byggevarer. I 2022 bidro Statsbygg til prosjektering, søknadsprosess for oppføring av teltet og selve bygningen. Ressurssentralen åpner i mars 2023.



Eksisterende bygg fremfor å bygge nytt

Ombruk, rehabilitering og transformasjon av eksisterende bygningsmasse vil være et sterkt virkemiddel for å omsette sirkulær økonomi og bærekraft i praksis. Statsbygg er midt i et utviklingsprosjekt «Metode for ombruk av bygg» som sikter på å adressere potensielle hemmere og fremmere for ombruk av bygg på et systemisk og prosessuelt makronivå, for å øke andelen av konsepter der muligheter i eksisterende bygningsmasser kan være en realistisk og konkurransedyktig løsning fremfor å bygge nytt. Prosjektet kartlagte drivere i beslutningsprosessen «ombruk av eksisterende bygg vs. nybygg» i dagens prosjektsystem. Basert på kartleggingen ble det utarbeidet anbefalinger for hvordan Statsbygg kan tilpasse sine rutiner og prosedyrer for å utrede ombruk av bygg som et konkurransedyktig alternativ.

FIGUR 3.6 Beslutningspunkter om nybygg vs. rehabilitering i prosjektreisen



OMBRUK PÅ HANS STRØM-HUSET VED HØGSKULEN I VOLDA

Hans Strøm-huset var en av de første rehabiliteringsprosjektene der Statsbygg bestilte en ombrukskartlegging. Basert på ombrukskartleggingen har totalentreprenøren, HS Bygg, forsiktig demontert en rekke byggematerialer for ombruk. Det har samlet klimagevinst på om lag 30 tonn CO₂-ekvivalenter. Det inkluderer bl.a. 300 m² fasadeplater, 500 m² himlingsplater, 40 m ventilasjonskanaler, 21 LED-lys, 192 røykdetektorer, åtte nødlysarmaturer og ti innvendige dører. I tillegg har prosjektet lyktes med eksternt ombruk både på campus og ut til det private markedet.



SIKRE ET TRYGT ARBEIDSMILJØ

Statsbyggs har ansvaret for at hensynet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø i prosjekter og på eiendommer blir ivaretatt, spesielt for Statsbyggs ansatte i drift og leverandører på byggeplassene.

Mest aktuelle
bærekraftsmål



KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
H2-verdi for entreprenører på byggeplassene	36 (95 % CI: 23 – 45)	
H2-verdi for egne ansatte	2 (95 % CI: 1 – 7)	
Arbeidsrelaterte skader	Se tekst	403-9
SHA-risikovurdering og -behandling	Se tekst	403-2

HMS-risikovurderinger for ansatte i drift

I 2022 har hovedfokus innen helse, miljø og sikkerhet (HMS) i avdelingen for drift og vedlikehold vært å gjennomføre risikovurderinger. Hensikten er å kartlegge hvilke fysiske farer våre ansatte utsetter seg for i sin arbeidshverdag ute på eiendommene. Risikovurderingene gjennomføres som arbeidsmøter med alle ansatte i et driftsteam og vurderer arbeidsplassene, oppgavene og utstyret som brukes. Malen som brukes i arbeidsmøtene inneholder en sjekklister med aktuelle farer og forskriftskrav, risikoanalyse og tiltaksplan.

Gjennomgangene har bidratt til å øke kunnskapen og fokuset på HMS i en travel arbeidshverdag og resultert i strukturert kartlegging av tiltak som må iverksettes for å redusere risiko på enkelte områder. I tillegg har det gitt økt kunnskap om oppgavene drift utfører, og utfordringene de har i sin arbeidshverdag. Totalt tre skader ble rapportert blant vårt driftspersonell. En av disse var mindre alvorlige, uten fravær utover skadedagen.

FAREOMRÅDER I HMS-RISIKOVURDERINGER FOR ANSATTE I DRIFT OG VEDLIKEHOLD



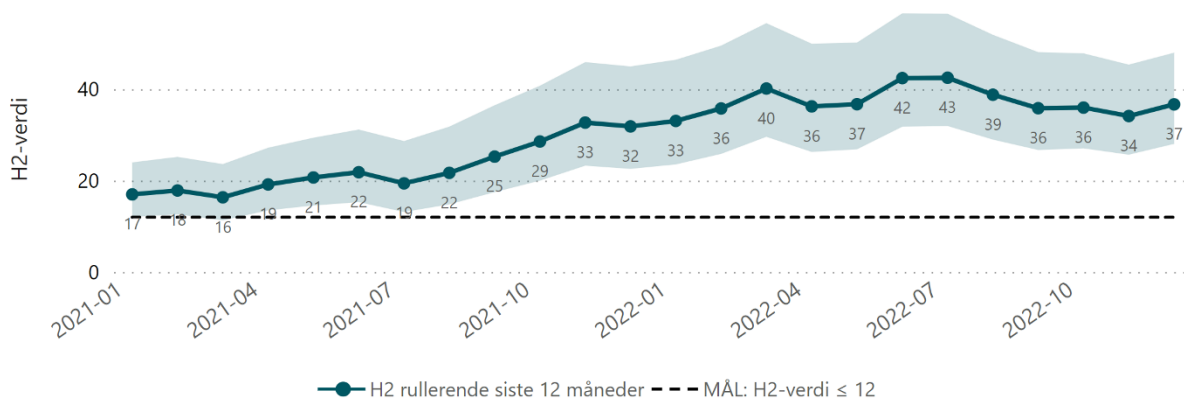
SHA i Statsbyggs byggeprosjektportefølje

Statsbygg gjennomfører inspeksjoner av sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) for å følge opp at byggherreforskriften og kravene til SHA etterleveres i byggeprosjektene. Inspeksjonene er samtidig en arena for erfaringsutveksling innen SHA. Det er utført 22 SHA-inspeksjoner på byggeplassene i 2022. Observasjoner fra inspeksjonene har i hovedtrekk handlet om forbedring av SHA-planen, SHA-koordinering, HMSREG og risikostyring hos byggherre. Språk og kommunikasjon, SJA, HMSREG, arbeid i høyden og sprengningsarbeider var blant hovedfunnene hos entreprenørene.

Skadefrekvensen (H2-verdien, skader per million arbeidstimer) på byggeplassene var vesentlig høyere enn Statsbyggs mål på tolv. Totalt 50 skader ble rapportert på byggeplassene i 2022. Hovedandelen av disse (42) er mindre alvorlige, uten fravær utover skadedagen. Frekvensen av skader med fravær (H1-verdien) gikk betydelig ned fra ti i 2021 til seks i 2022. Ingen alvorlige personskader ble rapportert i 2022. H2-verdien er uendret fra 2021 til 2022, etter en vesentlig økning fra 2020. Skadefrekvensen beregnes fra alle skader som skjer ved arbeid på byggeplassene våre, hos hovedleverandør og hos alle underleverandører.

Et viktig tiltak i 2022 har vært å øke Statsbyggs kompetansen innen, med mer enn dobling av antall kurs og deltakere. I tillegg er det gjennomført kampanjer for å sette fokus på de seks fareområdene med størst tapspotensial.

FIGUR 3.7 Utvikling i H2-verdi (12 mnd. rullerende) i byggeprosjektene



HENDELSER MED POTENSIAL FOR ALVORLIG PERSONSKADE

Det er seks store fareområder som Statsbyggs SHA-praksis fokuserer på. Totalt 26 hendelser med potensial for alvorlig personskade ble rapportert i 2022.



Fall fra høyde
3 hendelser



Konflikt menneske-maskin
1 hendelse



Brann/eksplosjon
2 hendelser



Elektrisk spenning
1 hendelse



Konstruksjonssvikt
0 hendelser



Fallende gjenstand
19 hendelser

UTVIKLE RIKTIG KOMPETANSE

Statsbygg er en kompetansebedrift og skal til enhver tid inneha den kompetanse som gjør oss konkurranse- og leveringsdyktig. Vi er avhengige av motiverte og utviklingsorienterte medarbeidere og vi skal tiltrekke oss, ta i bruk, videreutvikle og fornye kompetansen vår.

Mest aktuelle
bærekraftsmål



KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
Opplæringstimer per ansatt	49,5 timer/ansatt	404-1
Andel kontrakter som oppfyller krav om minst 40 % faglærte	71 %	
Andel kontrakter som oppfyller krav om minst 5 % lærlinger	71 %	
Antall lærlinger i egen virksomhet	8	

Statsbygg utvikler kompetanse i egen virksomhet

Statsbyggs kultur skal være preget av utvikling, læring og fornyelse. Ansatte får både obligatoriske og frivillige tilbud for å bygge egen kompetanse. Nytilsatte får et velkomstløp hvor formålet er å sikre en grundig og målrettet introduksjon til Statsbygg, egen enhet og rolle. Statsbygg tilbyr strukturerte opplæringsaktiviteter, som klasseromkurs og e-læringskurs knyttet til strategi og forretning. Medarbeidere med mer enn to års ansiennitet kan søke stipend for etter- og videreutdanning som bygger opp om strategi og satsningsområder.

Statsbygg satser stort på digitale kurs og e-læringsløp. Effekten av digitale opplæringsaktiviteter er at det er tidsbesparende og fleksibelt, og ikke minst er det positivt ut ifra et klimaperspektiv ved at kursene kan gjennomføres der man er, og man slipper å reise. I 2022 ble det tilbudt 50 ulike e-læringskurs og det ble avholdt 32 digitale kursgjennomføringer via Teams eller Zoom.

KURSUTVALG FOR STATSBYGGS ANSATTE I 2022

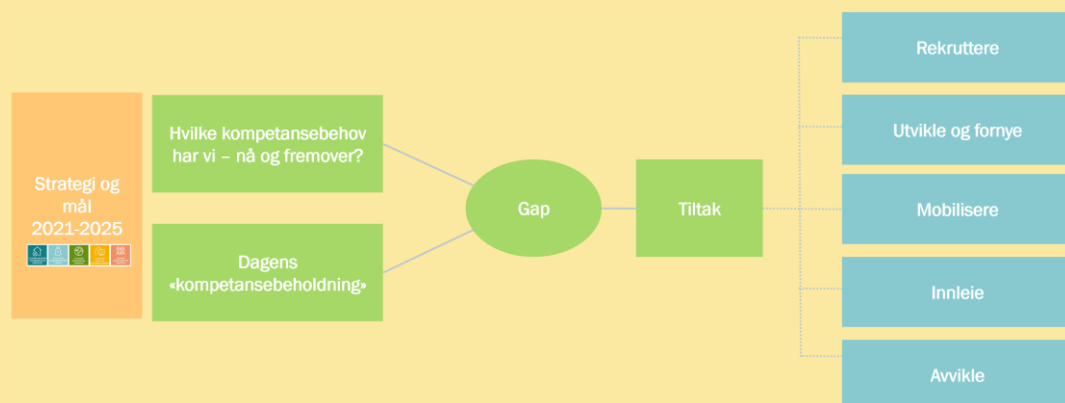
Prosjektakademiet	Eiendomsakademiet	Program for drift
Ledelse og kommunikasjon	Eiendoms- og	Sentralt driftsanlegg
Miljø og bærekraft	kontraktsforvaltningssystem	Bygningsautomasjonssystem
Organisering, roller og ansvar	Formidling	Energioppfølgingssystem
SHA og seriøsitet	Strategisk arealforvaltning	Inneklima
Styring av prosjektusikkerhet	By- og arealplanlegging	Ventilasjonssystem

Statsbygg er en pådriver for kompetanseutvikling i BAE-næringen

Statsbygg stiller som samarbeidspartner i flere fora, utviklingsaktiviteter og forskningsprosjekter sammen med andre aktører i BAE-næringen for å sikre nyskaping av fremoverlent kompetanse. Statsbyggs mål og arbeid innen bærekraft avdekker behov for nye kunnskap og kompetanse som ikke kan løses i dag eller innenfor egen virksomhet. Dermed stiller Statsbygg som samarbeidspartnere med andre aktører med behov og evner til å utvikle kompetanse. I 2022 var Statsbygg en aktiv eller styrende bidragsyter i 22 eksterne fora og tolv forsknings- og utviklingsprosjekter for å utvikle kompetanse og skape nytt kunnskap om bærekraftstemaer for hele BAE-næringen.

FREMTIDENS KOMPETANSEBEHOV FREM MOT 2025

Statsbygg har siste halvår 2022 jobbet med et prosjekt for å definere fremtidens kompetansebehov de nærmeste tre til fem årene. Prosjektet vil vurdere hvilke drivkrefter og trender som påvirker oss, og hvilken betydning drivkreftene har på vår forretning og våre tjenester. Prosjektet har også til hensikt å beskrive hvilken betydning drivkreftene og trendene har på våre oppgaver og hvilken kompetanse som blir kritisk fremover.



Mangfold og likestilling

En forutsetning for å utvikle riktig kompetanse er å sikre at forskjellige perspektiver får plass rundt bordet. En av de viktigste prosessene for å ivareta mangfold og likestilling i arbeidsmiljø er innenfor rekruttering. Rekrutteringsrutinene er innrettet for å ta hensyn til blant annet kjønn, alder, etnisitet, personer med hull i CV og personer med funksjonsnedsettelse. Totalt er 37 prosent av de ansatte i virksomheten kvinner. Det henger sammen med lav kvinneandel i forretningsområdet Drift og vedlikehold. Selv om kvinneandelen er rimelig høy for BAE-næringen jobber vi aktivt for å øke andelen kvinnelige driftsansatte. I 2022 er det iverksatt en rekke tiltak for at stillinger innenfor drift og vedlikehold skal fremstå som mer attraktive for kvinner. Statsbyggs retningslinjer for å ansette vikarer og engasjement opp til tolv måneder har vært særlig viktig for å sikre inkludering av personer med hull i CV og nedsatt funksjonsevne.

MENNESKERETTIGHETER IVARETAS I HELE VERDIKJEDEN

Statsbygg har et ansvar som offentlig innkjøper og byggherre for å respektere menneskerettigheter og fremme ansvarlige leverandørkjeder, slik at internasjonal handel bidrar til å ivareta menneske- og arbeidstakerrettigheter og en bærekraftig utvikling.

Mest aktuelle
bærekraftsmål



KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
Risiko for brudd på menneskerettigheter	Se tekst	407-1, 408-1 og 409-1

Statsbygg vil tiltrekke seg seriøse aktører

Statsbygg ønsker å være en attraktiv oppdragsgiver for seriøse aktører. For å oppnå det, må Statsbygg tilrettelegge for konkurranser hvor seriøse aktører har mulighet til å vinne, og de må stole på at Statsbygg følger opp seriøsitetsskravene. De må også erfare at brudd på seriøsitetsskravene får konsekvenser. Ved å være en pådriver innen seriøsitet, bidrar Statsbygg til å sikre rekruttering til bygge- og anleggsnæringen, øke andelen fagarbeidere og sikre anstendige arbeidsforhold. Det vil igjen gi bedre kvalitet, økt produktivitet og trivsel på bygge- og anleggsplassene.

Seriøsitet ivaretas gjennom anskaffelser, kontraktoppfølging og andrelinjekontroller. I 2022 ble det innført nye rutiner for risikovurderinger av kontrakter, og det ble utført 55 risikovurderinger av entreprisekontrakter og rammeavtaler. Videre ble det gjennomført mer enn 200 seriøsitetsskontroller. Det er flest brudd på arbeidstidsbestemmelser, og ved kontroll av faglærte, viser det seg at kun halvparten kunne dokumentere fagbrev.

SERIØSITETSARBEID I STATSBYGG

Lønns- og arbeidsvilkår	Arbeidslivskriminalitet	Etisk handel
Lønn Arbeidstid HMS	Ulovlig innleie Svart arbeid Hvitvasking Stråselskaper Menneskehandel	Oppfølging i leverandørkjeden utenfor Norge innen: · Grunnleggende menneskerettigheter · Arbeidstakerrettigheter · HMS

Risikovurderinger og krav til etisk handel

Statsbygg har forankret fem prinsipper og en handlingsplan for å nå målet om åpenhet og ansvarlige leverandørkjeder. Statsbygg har utarbeidet eget risikovurderingsskjema som skal benyttes i forkant av alle anskaffelser. I 2022 var IKT-utstyr, møbler, tekstil, solcelleprodukter og profileringsartikler/gaver definert som høyrisikoprodukter. VVS, elektro og naturstein produkter og tjenester var også definert som høyrisiko. Det er fordi disse produktene ofte blir produsert i land med høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter.

PRODUKTER /TJENESTER MED HØYRISIKO FOR BRUDD PÅ MENNESKERETTIGHETER



IKT-utstyr



Møbler



Tekstil



Profileringsartikler og gaver



VVS



Elektro



Naturstein



Solcelleprodukter

Statsbyggs handlingsplan for arbeidet med etisk handel 2021-2025

Ved slutten av 2022 er Statsbygg nesten halvveis gjennom gjeldende handlingsplan for arbeidet med etisk handel. I 2022 fokuserte Statsbygg på oppfølging av leverandørenes policyer og systemer. Det ble avholdt bransjemøter i samarbeid med organisasjoner, leverandører, andre oppdragsgivere og Etisk Handel Norge. Det ble også gjennomført en stedlig revisjon i Portugal i forbindelse med leveranse av naturstein til et av våre byggeprosjekter. Målet er å øke bevissthet og kunnskap i leverandørkjeden.

STATSBYGGS PRINSIPPER OG MÅL FOR ARBEIDET MED ETISK HANDEL



Vi skal følge FNs veiledende prinsipper



De store må gå foran



Risikobaserte krav



Trinnvis utvikling



Samarbeid



Målet er åpenhet og ansvarlige leverandørkjeder

HENSYN TIL LOKALSAMFUNN

Statsbygg leverer og forvalter bygg og eiendommer for viktige samfunnsoppdrag av lokal, regionalt, nasjonal og internasjonal betydning. Det er samtidig viktig at de fysiske løsningene skaper merverdi for stedet og lokalsamfunnet.

Mest aktuelle
bærekraftsmål



KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
Lokal medvirkning og deltagelse ved planlegging av ny eller utvidet bebyggelse og anlegg	Se tekst	413-1
Andel byggeplasser som er fossilfrie og utslippsfrie	69 %	

Lokal medvirkning i planleggingen

Når Statsbygg skal i gang med prosjekter eller fysiske tiltak som kan påvirke eller endre steder og omgivelser er det en rekke hensyn som skal ivaretas. Alle byggeprosjekter i Norge må forholde seg til krav i Plan- og bygningsloven. Blant annet sikrer den åpenhet, konsekvensutredning, medvirkning og deltagelse fra ulike befolkningsgrupper både i storsamfunnet og lokalsamfunnet. Både store og små planer kan inneholde krevende interessenhetninger lokalt og mange ulike hensyn skal avveies før folkevalgte organer kan ta en beslutning. Statsbygg tilrettelegger for lokal medvirkning og deltagelse i reguleringsplanprosesser. Virkninger av tiltaket som skal reguleres skal alltid kartlegges, vurderes og nødvendige avbøtende tiltak skal foreslås. Dersom en plan eller et tiltak kan medføre vesentlige virkninger for miljø eller samfunn skal planen ha en egen konsekvensutredning.

INNBYGGERDIALOG PÅ NTNU CAMPUSSAMLING

I arbeidet med reguleringsplan for NTNU Campussamling har Statsbygg tatt i bruk nye metoder og praktisert en mer offensiv innbyggerdialog. Prosjektet etablerte en egen nettside for å dele informasjon fortløpende og gjøre det enkelt å gi innspill på digital form. Egne nabomøter og folkemøter ble gjennomført, både digitalt og fysisk. I 2022 ble det avholdt tre åpne folkemøter og to nabomøter i tillegg til åpne kontordager der innbyggere kunne snakke direkte med kommunen og prosjektmedarbeiderne.



Arkitektur og lokal stedsutvikling

Statsbyggs arkitektur skal dekke samfunnets og brukernes behov, være bærekraftig, attraktiv og effektiv. Statsbygg tar samfunnsansvar gjennom riktig lokalisering og ved å ta vare på kulturmiljø og utvikle god arkitektur. Statlig arkitektur skal bidra til bærekraftige byer og tettsteder. Statsbyggs eiendommer skal ha god arkitektonisk kvalitet som er tilpasset stedets rammer og historie, og som sikrer kvalitet på og tilgjengelighet til bygg, uteområde og offentlige rom. Dette gir også merverdi for omgivelsene og lokalsamfunnet. Mange statlige eiendommer har stor kulturhistorisk verdi, og det er avgjørende at eiendommene forvaltes på en bærekraftig måte og er tilgjengelig for alle. Kulturarven skal videreutvikles med ny arkitektur av god kvalitet. Arkitektur skal ha en utforming som inkluderer alle, bidrar til redusert miljøpåvirkning og kjennetegnes av bærekraftig materialbruk.

BYGG FOR ALLE: STATSBYGGS HANDLINGSPLAN FOR UNIVERSELL UTFORMING



I perioden 2011 – 2025 har Statsbygg jobbet med mål om at all Statsbyggs eksisterende arbeids- og publikumsbygg gjøres universelt utformet i tillegg til at alle Statsbyggs nye arbeids- og publikumsbygg med tilhørende opparbeidet uteareal, også skal være universelt utformet. Universell utforming innebærer at alle kan bruke byggene på en

likestilt og likeverdig måte, og er en nødvendig innsatsfaktor for å nå bærekraftsmålene om inkluderende utdanning, arbeid, byer og samfunn. I 2022 ble handlingsplanen for 2022 – 2025 utarbeidet som skal ta Statsbygg til målet i 2025.

Arbeidet med å redusere lokalbelastning på byggeplass

Når det er aktivitet på byggeplassen, er det risiko for lokal belastning på områdene rundt. Ikke bare fra støy og trafikk i forbindelse med selve bygge- og anleggsarbeidene, men også blant annet støv og lys kan plage lokalsamfunnet. Dette innebærer gjennomføring av tiltak i samarbeid med entreprenører og informasjonsdeling med naboer der det er behov. Eksempel på tiltak kan være å etablere midlertidige gangveier, belysning, støvdemping og sikkerhetstiltak ved inngang til byggeplass. For å ha kontroll på hvordan byggeplassen berører nærområdet kan det også utplasseres utstyr etter behov. Livsvitenskapsbygget har eksempelvis støymålere, vibrasjonsovervåkning og setningsmålere på nabotomtene. Alle byggeprosjekter skal ha utarbeidet en kommunikasjonsplan og informere utad gjennom jevnlig nyhetsbrev og nettsider der det er hensiktsmessig. Norsk Havteknologisenter, Regjeringskvartalet og Livsvitenskapsbygget har opprettet et digitalt nyhetsbrev for å sikre god dialog med naboer.

69 prosent av byggeplassene med styringsramme over 50. mill. kroner var fossilfrie i 2022. Andelen er økende og målet er at alle byggeplassene er enten fossilfrie eller utslippsfrie i 2025. Det jobbes også med å få økt andelen utslippsfrie anleggsmaskiner på Statsbyggs byggeplasser. I tillegg til å redusere klimagassutslippene, bidrar fossilfrie og utslippsfrie byggeplass også til andre gevinster for nærområdet, som redusert støy og bedre luftkvalitet.

ÅPEN OG ETISK STYRING

Virksomhetsstyring i Statsbygg skal bidra til god måloppnåelse, effektiv ressursbruk og oppfyllelse av krav og føringer fra eierdepartementet. Det er viktig at styringen sikrer at virksomheten er transparent og moralsk i hvordan samfunnsoppdraget løses.

Mest aktuelle
bærekraftsmål



KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
Enheter risikokartlagt for korrupsjon	Se tekst	205-1

Etiske retningslinjer i Statsbygg

Som statlig forvaltningsbedrift er Statsbygg pålagt de etiske retningslinjene som gjelder for statstjenesten. I tillegg har Statsbygg besluttet å supplere retningslinjene med utdypninger på de etiske retningslinjene som er tilpasset egen virksomhet. Retningslinjene fordeles på fem områder: generelle bestemmelser, lojalitet, åpenhet, tillit til statsforvaltningen og faglig uavhengighet og objektivitet.

Etikk dreier seg om mer enn å holde seg innenfor lovens bokstav. Etikk handler om hvordan vi oppfører oss mot hverandre og opptrer overfor omverdenen. Alle personer tilknyttet Statsbygg har et selvstendig ansvar for å sette seg inn i og følge lover, regler og retningslinjer som er med på å styre vår hverdag.

STATSBYGGS VERDIER

MODIG

KONSTRUKTIV

FLEKSIBEL

Verdiene kjennetegner virksomheten vår og hvordan vi jobber. Verdiene er viktige for organisasjonskulturen og danner grunnlaget for hvordan våre ansatte forholder seg til hverandre.

Statsbyggs varslingsordning

Statsbygg oppfordrer interne og eksterne aktører til å varsle om mulige kritikkverdige forhold. Informasjon om fremgangsmåte for varslingsordningen finnes på statsbygg.no og på Statsbyggs intranettsider. Motivert av at Statsbygg opererer i en særlig utsatt bransje er det spesielt lagt vekt på at også eksterne kan varsle anonymt. I 2022 var det mottatt 18 varsler, mot tolv i 2021. De mottatte varslene ble fulgt opp løpende.

Helhetlig risikostyring i Statsbygg

Helhetlig risikostyring skal danne et grunnlag for å forstå hvilke risikoer Statsbygg er eksponert for, analysere utvikling i virksomheten og risikobildet over tid, for så å kunne bruke risikostyring for å styre virksomheten i ønsket retning. I Statsbygg utgjør risikostyringsprosessen flere delprosesser som er under implementering, fra å identifisere, vurdere og håndtere risiko, til å rapportere på status for risikoreduserende tiltak. Mange av risikoene som er identifisert i Statsbygg treffer de vesentlige bærekraftstemaene i denne rapporten.

OVERORDNEDE VIRKSOMHETSRIKSKOER I STATSBYGG



Regulatorisk



**Økonomisk
(drift)**



**Økonomisk
(Investeringer)**



Bærekraft



Liv og helse



Operasjonelle

Den største identifiserte risikoen under bærekraftskategori er gjentakende nedprioritering av langsiktige gevinster for klima og miljø i byggeprosjekter og eiendomsutvikling, til fordel for kortsiktige kostnadsgevinster.

Risikoer for misligheter og korrupsjon

En av de underliggende risikokategoriene under regulatorisk risiko er misligheter og korrupsjon. I 2022 ble det identifisert og vurdert risikoer for misligheter, herunder korrupsjon, i to virksomhetsområder.

Det er risiko for misligheter og korrupsjon i forbindelse med alle offentlige anskaffelser, også i Statsbygg. Statsbygg er en stor innkjøper av varer og tjenester, og inhabilitet kan være en faktor som medfører risiko for misligheter og korrupsjon. Statsbygg har i 2022 igangsatt et prosjekt for forbedring av anskaffelsesfunksjonen. I prosjektet inngår tiltak som har som mål å redusere risikoen for feil og misligheter.

Statsbygg erverver og avhender eiendom i både innland og utland. Det kan være utfordringer knyttet til uklarheter eller manglende dokumentasjon på faktiske eierforhold i offentlige registre. I alle transaksjoner gjøres det en vurdering av kjøpere og selgere for å forebygge økonomisk kriminalitet, korrupsjon og hvitvasking. Siden risikoen er større i utlandet gjøres det der alltid en due diligence-bakgrunnssjekk av kjøpere og selgere som er utført av et eksternt rådgivningsfirma. I 2022 brukte Statsbygg om lag 120 mill. kroner til kjøp av eiendom og hadde inntekter på om lag 460 mill. kroner fra salg av eiendom.

ANSKAFFELSER SOM BÆREKRAFTIG VIRKEMIDDEL

Som en av de største offentlige innkjøperne i Norge tar vi på alvor vårt ansvar om å bruke anskaffelser strategisk for å bidra til bærekraftig samfunnsutvikling, unngå skade på mennesker og klima og miljø og utvikle leverandørkjeden i Norge og utlandet.

Mest aktuelle
bærekraftsmål



KPI	Resultat i 2022	GRI-standard
Andel kontrakter der det er stilt miljøkrav	87 %	308-1
Andel kontrakter der det er stilt krav om etisk handel	25 %	414-1

Bærekraft som satsningsområde i Statsbyggs anskaffelsesfunksjon

Statsbygg deltok våren 2022 i DFØs modenhetsundersøkelse for anskaffelser. Resultatene viser at Statsbygg scorer over gjennomsnittet på flere bærekraftsrelaterte områder klima og miljø, kompetanse og innovasjon. Statsbygg har derimot enda høyere ambisjoner om hvordan våre anskaffelser kan bidra til bærekraftig samfunnsutvikling. Innenfor bærekraft, en av fem satsningsområder i den nye anskaffelsesstrategien som ble utarbeidet i 2022, satser Statsbygg på energi, miljø og klima i tillegg til seriøsitet og sosial bærekraft.

FORBEDRING AV ANSKAFFELSESFUNKSJONEN

Forbedring av anskaffelsesfunksjonen som er ett av fire prioriterte innsatsområder i 2022 og 2023. Som del av prosjektet er en ny anskaffelsesstrategi for 2022-2026 besluttet. Strategien består av fem satsningsområder som sammen skal bidra til at Statsbygg gjør anskaffelser som dekker behovene for innkjøp av varer, tjenester, bygg- og anleggsarbeider, og bidra til at vi når målsetningene i virksomhetsstrategien.



Energi, miljø og klima i Statsbyggs anskaffelser

Statsbygg skal inkludere miljøkrav i alle sine anskaffelser der det er relevant. Det er utarbeidet miljøoppfølgingsplaner for ulike typer anskaffelser fra byggeprosjekter til blant annet ulike typer rammeavtaler og serviceavtaler. I 2022 ble det stilt miljøkrav i 87 prosent av aktuelle anskaffelser. I kontrakter om håndverktjenester legges det miljøkrav til materialer og produkter som man skal anskaffe. Kravene inkluderer blant annet forbud mot tropisk tømmer og flere produkter med helse- og miljøfarlige stoffer. I 2022 startet det arbeidet med flere tiltak som skal sikre at Statsbyggs anskaffelser ivaretar energi, miljø og klima som oppgradering av miljøoppfølgingsplanvelgeren som sikrer bruk av riktige krav i hvert enkelt byggeprosjekt.

DFØ SOM SAMARBEIDSPARTNER



Statsbygg har brukt DFØ som en sparringspartner for å teste nye metoder for å ivareta klima ved innkjøp. I 2022 ble det testet nytt tildelingskriterium for å belønne miljøvennlige transport ved innkjøp av avfallshåndteringstjenester. Det ble også, for første gang, brukt nye utslippsfaktorer fra DFØ i forbindelse med klimagassregnskapet for Statsbyggs virksomhet.

Seriøsitet og etisk handel i Statsbyggs anskaffelser

Seriøsitetsskrav stilles i alle anskaffelser. Krav om etisk handel stilles i anskaffelser der det er vesentlig risiko for brudd. Basert på anskaffelsesverdier og individuell vurdering vil vi stille krav til etisk handel. I løpet av 2022 har vi stilt krav til etisk handel i åtte av 36 prosjekter og 15 av 41 rammeavtaler. Dette har ført til oppfølging av alle prosjektene og ti av rammeavtalene. Både åpenhetsloven og Statsbyggs prinsipper forutsetter at store innkjøpere må gå foran i dette arbeidet.

Basert på oppfølgingen, både på prosjekter og rammeavtaler, ser Statsbygg at det er en vei å gå for å oppnå målet om åpenhet og ansvarlige leverandørkjeder. Det er et omfattende arbeid som må til og som Statsbygg er godt i gang med. I 2022 var fokuset på samarbeide og dialog med bransjen for å kartlegge hvordan Statsbygg sammen med leverandører best kan være med å løfte bransjen nærmere målet om ansvarlige leverandørkjeder.

ETISK HANDEL NORGE

Statsbygg har vært medlem av Etisk handel Norge siden 2015, og deltar i kategoriteamene tekstil og bygg & anlegg hvor vi arbeider med å kartlegge leverandørkjedene og forebygge brudd på arbeidstaker- og menneskerettigheter. Vi jobber aktivt med å etablere et samarbeid med flere aktører i byggebransjen for å skape mer åpenhet og bevisstgjøring rundt leverandørkjedene.



Nasjonalmuseet,
Oslo

Foto: Ina
Wesenberg



GRI-INDEKS

4



Den norske
ambassaden i
Washington, DC,
USA

Foto: Alan
Karchmer

Statens hus,
Vadsø

Foto: Jan Harald



Statsbyggs bærekraftsrapportering følger den internasjonale rapporteringsstandarden Global Reporting Initiative (GRI). Statsbyggs fullstendige rapportering finnes i bærekraftsrapport, årsrapport og nettsiden statsbygg.no.

GRUNNLEGGENDE INFORMASJON			
GRI-standard	Indikator	Rapportering	Utelatelser
Organisasjonsprofil			
2-1	Navn på organisasjonen	Årsrapport kap. 2	
2-2	Enheter omfattet av organisasjonens bærekraftsrapportering	Årsrapport kap. 2	
2-3	Rapporteringsperiode, frekvens og kontaktpunkt	Årsrapport kap. 2	
2-4	Endringer siden forrige rapportering	Årsrapport kap. 2	
2-5	Ekstern kvalitetssikring	Årsrapport kap. 6	Bærekraftsrapportering er ikke bekreftet av en ekstern revisor.
Aktiviteter og arbeidskraft			
2-6	Hovedprodukter og -tjenester	Årsrapport kap. 2 og 3	
2-7	Ansatte	Årsrapport kap. 2, 4 og vedlegg	
2-8	Konsulentbruk	Årsrapport kap. 3	
Styring			
2-9	Styringsstruktur og sammensetning	Årsrapport kap. 2 og 4	
2-12	Styrings rolle i oppfølging av håndtering av påvirkninger	Bærekraftsrapport kap. 1	
2-14	Styrings rolle i bærekraftsrapportering	Bærekraftsrapport kap. 1	
Strategi og virksomhet			
2-22	Uttalelse om strategi for bærekraftig utvikling	Bærekraftsrapport kap. 1	
2-23	Organisasjonens policyer og etiske retningslinjer	Årsrapport vedlegg og Bærekraftsrapport kap. 3	
2-26	Varslingsordning	Årsrapport kap. 4, Bærekraftsrapport kap. 3 og statsbygg.no	
2-27	Etterlevelse av lover og forskrifter	Bærekraftsrapport kap. 3	
2-28	Medlemsforeninger	Bærekraftsrapport kap. 3	
Interessentdialog			
2-29	Tilnærming til interessentdialog	Bærekraftsrapport kap. 2	

VESENTLIGE BÆREKRAFTSTEMAER

GRI-standard	Indikator	Rapportering	Samsvar med GRI-standard
Ta hensyn til klimaendringer			
201-2	Økonomiske implikasjoner av klimaendringer	Bærekraftsrapport kap. 3	Oppfylt
Redusere klimabelastning			
305-1	Direkte utslipp (Scope 1)	Bærekraftsrapport kap. 3	Oppfylt
305-2	Indirekte utslipp fra innkjøpt energi (Scope 2)	Bærekraftsrapport kap. 3	Oppfylt
305-3	Øvrige indirekte utslipp (Scope 3)	Bærekraftsrapport kap. 3	Oppfylt
Redusere naturbelastning			
304-3	Beskyttede og restaurerte habitater	Bærekraftsrapport kap. 3	Ikke oppfylt
304-4	Berørte rødlistearter	Bærekraftsrapport kap. 3	Oppfylt på kartlagte eiendommer
Energieffektivisering			
302-1	Energibruk	Bærekraftsrapport kap. 3	Oppfylt (eget tall i eiendomsporteføljen og byggeprosjektene)
302-3	Energiintensitet	Bærekraftsrapport kap. 3	Oppfylt (kun i eiendomsporteføljen)
Tilrettelegge for lav ressursbruk			
306-4	Avfall til ombruk og gjenvinning	Bærekraftsrapport kap. 3	Delvis oppfylt; rapportert på sorteringsgrad
306-5	Avfall til deponi og brenning	Bærekraftsrapport kap. 3	Delvis oppfylt; rapportert på sorteringsgrad
Bidra til sirkulærøkonomi			
301-1	Materialbruk etter vekt eller volum	Bærekraftsrapport kap. 3	Ikke oppfylt
301-2	Prosentvis materialer fra gjenvinning	Bærekraftsrapport kap. 3	Ikke oppfylt
Sikre et trygt arbeidsmiljø			
403-2	HMS-risikovurdering og -behandling	Bærekraftsrapport kap. 3	Oppfylt
403-9	Arbeidsrelaterte skader	Bærekraftsrapport kap. 3	Oppfylt
Utvikle riktig kompetanse			
404-1	Opplæringstimer per ansatt	Bærekraftsrapport kap. 3	Oppfylt
Menneskerettigheter ivaretas i hele verdikjeden			
407-1	Risiko for arbeidstakers rettigheter til å organisere seg	Bærekraftsrapport kap. 3	Egen tilnærming
408-1	Risiko for barnarbeid	Bærekraftsrapport kap. 3	Egen tilnærming
409-1	Risiko for tvangsarbeid	Bærekraftsrapport kap. 3	Egen tilnærming
Hensyn til lokalsamfunn			
413-1	Oppdrag med lokal medvirkning og konsekvensutredning	Bærekraftsrapport kap. 3	Egen tilnærming
Åpent og etisk styring			
205-1	Enheter risikokartlagt for korrupsjon	Bærekraftsrapport kap. 3	Oppfylt
Anskaffelser som bærekraftig virkemiddel			
308-1	Miljøscreening av nye leverandører	Bærekraftsrapport kap. 3	Egen tilnærming
414-1	Socialscreening av nye leverandører	Bærekraftsrapport kap. 3	Egen tilnærming

Falstadsenteret,
Ekne

Foto: Hans
Fredrik
Asbjørnsen



